

Tadeusz Kutrzeba (ur. 15 kwietnia 1886 w Krakowie, zm. 8 stycznia 1947 w Londynie)

W 1896 r. został przyjęty do siedmioklasowej Wojskowej Szkoły Realnej w Fischau koło Wiener Neustadt, a następnie uczęszczał do szkoły w Hranicach na Morawach. W 1903 r.

zdał maturę w Państwowym Gimnazjum Realnym w Wiedniu. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Inżynieryjnym w Wojskowej Akademii Technicznej w Mödling pod Wiedniem, którą ukończył w 1906 r. i otrzymał stopień podporucznika ze starszeństwem.

Został wcielony do Batalionu Pionierów Nr 9, który stacjonował w rodzinnym Krakowie. Do wybuchu I wojny związany był z wojskami inżynieryjnymi. Podczas wojny pełnił liczne funkcje, m.in. szefa sztabu wojsk technicznych Grupy Armii arcyksięcia Eugeniusza.

Jako wykształcony i doświadczony oficer, wstąpił w szeregi tworzącego się Wojska Polskiego, gdzie skierowano go do pracy w Oddziale I Sztabu Generalnego Naczelnego Dowództwa WP. Podczas wojny polsko-bolszewickiej opracował skuteczny plan ofensywy dyneburskiej.

W okresie międzywojennym nadal pracował w wojsku jako oficer sztabowy. Dysponując ogromną wiedzą brał udział w wielu przedsięwzięciach i misjach dyplomatycznych, opracowywał regulaminy i zajmował się szkoleniami oraz reorganizacją struktur armijnych. W 1927 r. otrzymał awans na generała brygady, zaś w marcu 1939 r. na generała dywizji. 23 marca 1939 r. Generalny Inspektor Sił Zbrojnych mianował go dowódcą Armii „Poznań”, której zadaniem była obrona Wielkopolski.

Generał Tadeusz Kutrzeba był autorem planu zwrotu zaczepnego, którego celem było uderzenie na oddziały niemieckiej 8 armii zmierzającej na Warszawę i przełamanie ich ofensywy. Wynikiem realizacji tych planów była największa batalia kampanii wrześniowej w Polsce – Bitwa nad Bzurą. Pomimo początkowych sukcesów, nie udało się zatrzymać

wroga dysponującego miążdzącą przewagą liczbową i techniczną – po ciężkich bojach resztki połączonych armii „Poznań” i „Pomorze” wycofały się do Warszawy. 22 września Kutrzeba został na krótko zastępcą gen. dyw. Juliusza Rómmla, dowódcy Armii „Warszawa”. Następnie z jego upoważnienia prowadził rozmowy kapitulacyjne z dowódcą niemieckiej 8. Armii gen. Johannesem Blaskowitzem i 28 września podpisał akt kapitulacji stolicy.

Do końca wojny przebywał w oflagach: IV A Hohnstein IV B Königstein na terenie Niemiec. Od 1940 r. w obozie generalskim – w Oflagu VIII E Johannisbrunn w Protektoracie Czech i Moraw, a następnie od 1942 – w Oflagu VII A Murnau. Z jego inicjatywy zostały przygotowane w obozie w Murnau tajne kursy przygotowujące młodszych oficerów do egzaminu do Wyższej Szkoły Wojennej. Po oswobodzeniu obozu w Murnau przez wojska amerykańskie, pełnił funkcję dowódcy Polskiego Ośrodka Wojskowego, obejmującego wszystkich byłych jeńców z Oflagu VII A.

Rozmowy kapitulacyjne. Gen. Tadeusz Kutrzeba z gen. Blaskowitzem na terenie fabryki Škody, Warszawa 28 września 1939 r.

Po wyzwoleniu udał się do Londynu, stając na czele Komisji Historycznej Kampanii Wrześniowej i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Współtworzył też Instytut im. gen. Władysława Sikorskiego. Zmarł na raka 8 stycznia 1947 r. w londyńskim szpitalu i spoczął na cmentarzu Brookwood. Pośmiertnie uhonorowano go Orderem Wojennym Virtuti Militari III klasy. W 1957 r. jego prochy – zgodnie z ostatnią wolą – przewieziono do Polski i pochowano w Alei Zasłużonych na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.